

Dezvoltarea durabilă și efectele sale asupra mediului construit

Introducere

În literatura de specialitate dezvoltarea durabilă a primit mai multe definiții. Una dintre ele concepe dezvoltarea durabilă ca fiind dezvoltarea care satisface nevoile generației prezente, fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. O altă definiție afirmă că dezvoltarea durabilă reprezintă suma aspirațiilor de natură economică, socială și de mediu ale unor grupuri umane care pot sau nu să aibă ca prioritate creșterea economică. Împlinirea acestor aspirații este condiționată, în primul rând, de cinstea și corectitudinea dintre generații. Principiul capital care trebuie să stea la baza acestor sentimente este acela că resursele naturale să nu fie consumate peste limitele lor de regenerare. Altfel spus, toate țările nu trebuie să mai ia, nici chiar sub formă de împrumut, nimic din cota generațiilor viitoare. Practic, nu trebuie să se mai folosească bunuri al căror cost nu este plătit pe loc de generațiile prezente.

Trebuie admis faptul că până acum acest principiu rareori a fost întâlnit în activitatea de urbanism. Abia la începutul anilor '90 a apărut în planificarea urbană ideea reducerii consumului de energie, cu scopul diminuării încălzirii globale. Transpunerea sa în practică depinde în mare măsură de atitudinea segmentului politic al societății.

Practic, se pune problema creării unui sistem eficient de utilizare și distribuire a resurselor pe termen lung. În acest fel se poate vorbi despre o societate durabilă, care să dăinuie un timp nedefinit, să posede o mare putere de anticipare, să fie suficient de flexibilă și inteligentă pentru a nu-și submina propriul fundament fizic și social.

O societate durabilă din punct de vedere social presupune ca fiecare dintre indivizii săi să aibă, în primul rând, un standard de viață materială adecvat și sigur, fapt posibil numai printr-o bună configurare a sistemului format din trei elemente de bază: populație, capital și tehnologie. Totuși, pe lângă bunăstarea materială și siguranța zilei de mâine, mai sunt necesare și toleranța dintre indivizi (în special în societățile care posedă o diversitate culturală) și încrederea în sine.

O societate durabilă din punct de vedere fizic trebuie să satisfacă cel puțin trei condiții:

- gradul de folosire a resurselor regenerabile să nu îl depășească pe cel de regenerare;
- rata de folosire a resurselor neregenerabile să nu fie mai mare decât rata de apariție a înlocuitorilor regenerabili;

- cantitatea de emisii poluante să nu depășească capacitatea de asimilare (autocurățare) a mediului.

Principiul societății durabile face distincția între *creșterea durabilă* și *dezvoltarea durabilă*. **Creșterea** trebuie să se refere la o sporire cantitativă a unui sistem economic, în timp ce **dezvoltarea** durabilă constă în schimbări calitative ale sistemului, schimbări care trebuie să se afle într-un echilibru dinamic cu mediul înconjurător.

Astfel se pune în mod stringent problema apariției de noi idei, specifice unei economii ecologice. Asta nu înseamnă că ideile mai vechi nu sunt încă valabile. De exemplu, economiile tradiționale consideră mediul înconjurător ca pe o problemă de producție, iar efectele negative determinate de poluare se regăsesc în prețul produselor.

Totuși, pornind de la științele (legile) naturii, trebuie stabilite reguli complet noi, pentru proiectarea așezărilor umane, producție și consum. În acest sens se impune o nouă unitate de măsură a bunăstării, cum ar fi „bunăstarea economică durabilă” care să înlocuiască indicatorul produs național brut.

Dezvoltarea urbană durabilă

Pentru dezvoltarea durabilă a unei societăți, sectorul așezărilor umane este de o importanță considerabilă. Argumentul îl poate constitui următoarele aspecte practice:

- reducerea consumului de materiale și energie în domeniul construcțiilor;
- reducerea cantității de deșeuri din construcții și demolări și creșterea gradului de reciclare a acestora;
- reducerea cantității de energie utilizată în spațiile construite, precum și a emisiilor produse (în special cele de canalizare);
- creșterea eficienței prelucrării și a recirculării deșeurilor solide provenite din așezările umane;
- reducerea consumului de energie în sectorul transporturi care deservește așezarea umană (în acest fel se reduc emisiile nocive);
- păstrarea unui mediu armonios din punct de vedere ecologic și estetic;
- realizarea și conservarea așa-numitelor coridoare verzi, ca elemente de legătură a așezării umane cu restul teritoriului.

Dezvoltarea urbană durabilă poate fi abordată ținând cont de două direcții principale:

- a) pur și simplu ca o politică de protecție a mediului,

aplicată teritoriului urban; se insistă pe strategiile și programele municipalităților de a reduce consumul de resurse și impactul dezvoltării asupra mediului înconjurător.

- b) ca abordare holistică, ce cuprinde o componentă ecologică (se insistă pe strategiile de protecție a mediului), aspecte economice (probleme fiscale și activitate de dezvoltare) și echitatea socială (distribuirea onestă a resurselor). Această abordare pune împreună problemele mediului cu cele ale dezvoltării și echității sociale.

Practic, dezvoltarea urbană durabilă reprezintă o activitate complexă, care necesită un set de abordări complementare și strategii corespunzătoare. Există un spectru larg al concepțiilor de planificare urbană, care au în vedere asigurarea unei dezvoltări urbane durabile. Dintre acestea, trei sunt mai importante: *orașul compact*, *orașul sănătos* și *orașul verde*.

Orașul compact este recomandat pentru că ar putea asigura sporirea eficienței unui sistem urban prin următoarele mijloace:

- optimizarea folosirii serviciilor existente și reducerea investițiilor și a consumului de materiale pentru alimentările cu apă, energie și gaze, canalizare, transport etc.;
- reducerea navetismului și a aglomerației rutiere urbane;
- realizarea unui transport public de calitate.

Orașul sănătos, sub aspect fizic și social, permite locuitorilor săi să fie în plenitudinea capacităților fizice și intelectuale și, totodată, să fie îngăduitori, toleranți unii cu alții. Realizarea unei comunități sănătoase este un proces la care participă atât municipalitatea cât și cetățenii. În acest sens, pe lângă o politică de echitate publică, se întreprind acțiuni specifice pe tărâmul educației, al asigurării de locuințe și, în general, al planificării urbane. Pentru o dezvoltare durabilă „sănătoasă” a unei comunități umane, este necesară o coordonare inteligentă a eforturilor specialiștilor din domeniul social, al sănătății publice, protecției mediului, utilizării terenului, transporturi, economic etc.

Conceptul de *oraș verde* recomandă ca dezvoltarea urbană să se bazeze pe înțelegerea judicioasă a proceselor ecologice și a fenomenelor naturale. Într-un oraș verde, organizațiile care se ocupă de spațiul verde și de cel construit reprezintă, pe de o parte, interfața om-natură și, pe de altă parte, interfața om-municipalitate. Orașul verde urmărește să pună omul și mediul înconjurător într-o relație de beneficiu reciproc. Apoi, așezările umane se vor dezvolta în funcție de posibilitățile și resursele propriilor ecosisteme. Asemenea colectivități umane se caracterizează prin noi forme de transport, de producere a hranei, o nouă concepție despre muncă, noi surse de energie regenerabilă, restaurarea habitatului natural din zonele urbane.

Fiecare dintre cele trei aspecte ale unui oraș are un rol capital în dezvoltarea urbană durabilă:

- orașul compact promovează eficiența economică și fiscală, reducându-se efectele negative asupra mediului;
- orașul sănătos accentuează calitatea mediului din perspectiva celor care îl folosesc;
- orașul verde pune împreună procesele ecologice cu aspectele umane și sociale ale unei comunități.

Concluzii

La nivelul țărilor dezvoltate economic, cu preponderență în țările Comunității Europene, există o profundă conștientizare a necesității asigurării unei dezvoltări durabile a așezărilor umane, activitate care a devenit prioritară pentru guverne, organizații guvernamentale și neguvernamentale. Totuși, până acum nu se poate vorbi despre așa ceva și în țările din Europa Centrală și de Est.

Plecând de la experiența țărilor dezvoltate în acest domeniu, diferite organisme ONU sau ale Comunității Europene și-au oferit serviciile în vederea constituirii și în România de așezări umane durabile.

Orientările și recomandările făcute se referă la următoarele aspecte:

- consecințele dezvoltării durabile asupra mediului construit;
- participarea tuturor părților implicate (administrația publică locală, proiectanții, constructorii și beneficiarii activității de urbanism) inclusiv a populației;
- înființarea și funcționarea unor bănci de date pentru urbanism;
- pregătirea de cadre de specialitate;
- stabilirea unei legături solide între cercetare și practica în domeniul urbanismului și al amenajării teritoriului;
- coordonarea acțiunilor sectorului privat cu cele ale sectorului de stat în domeniul urbanismului și a amenajării teritoriului.

Conf. univ. dr. ing. Constantin GHIGA

Bibliografie

1. × × × 2. GREED, CLARA H. 3. × × ×	<i>Guidelines on Sustainable Human Settlements Planning and Management</i>, New York and Geneva, Economic Commission for Europe – United Nations, 1996 <i>Intoduction Town Planning</i>, Longman Group UK Limited, 1993 <i>Dilema</i>, nr. 190, anul IV, 30 aug.-5 sept., 1996